didaskalia
gazeta teatralna

Z numeru: **Didaskalia 190**
Data wydania: grudzień 2025
DOI: 10.34762/9eq5-kd21
Źródło: https://didaskalia.pl/pl/artykul/dotacje-dla-tanca

/ CHOREOGRAFIA A INSTYTUCJE

Dotacje dla tańca

Analiza programów grantowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowanych w latach 2010-2025

Marta Seredyńska | Uniwersytet Warszawski

Grants for Dance. An Analysis of Ministry of Culture and National Heritage Grant Programs Implemented in 2010–2025

The article examines the grant system for dance in Poland from 2010 to 2025, focusing on the activities of the Ministry of Culture and National Heritage. The starting point is 2010, when the Institute of Music and Dance was established and the ‘Theatre and Dance’ priority was launched. The analysis covers data on the number and value of grants, the types of supported projects, and the geographical distribution of beneficiaries. It also looks at how the system has changed over time—from the dominance of large festivals and public institutions in the ‘Theatre and Dance’ program to the more diverse support introduced with the separate ‘Dance’ program in 2021. The findings show that the grant system has significantly contributed to the development of dance in Poland, but it still struggles with short-term funding, low grant amounts, and the concentration of resources. The article identifies both barriers and opportunities for further progress, placing dance within the broader context of culture as a driver of social and regional development.

Keywords: dance funding; cultural policy; grant programs; dance

Wprowadzenie

Rok 2010 zapisał się w historii polskiego tańca jako przełomowy. To wtedy zainaugurował działalność Instytut Muzyki i Tańca – pierwsza w Polsce instytucja publiczna, której jednym z głównych zadań stało się systemowe wspieranie rozwoju tańca. Równolegle Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło program „Teatr i taniec", w ramach którego zaczęto przeznaczać środki publiczne na produkcję spektakli, festiwale, działania edukacyjne i projekty badawcze związane z tą dziedziną sztuki. W efekcie po raz pierwszy w dziejach III Rzeczypospolitej powstał system grantowy przeznaczony dla tańca, który przez wiele dekad pozostawał na marginesie polityki kulturalnej (Głowacki, Hausner, Jakóbik i in., 2008; Gierat-Bieroń, 2015; Gierat-Bieroń, 2016).

Wprowadzenie mechanizmów dotacyjnych zmieniło krajobraz instytucjonalny i artystyczny tańca w Polsce. Dzięki nim udało się zapewnić warunki do rozwoju indywidualnych karier choreografów i tancerzy, zainicjować działalność nowych festiwali, a także poszerzyć możliwości edukacyjne i popularyzatorskie. Wraz z rosnącym zainteresowaniem poszczególnymi programami pojawiły się jednak także problemy systemowe, takie jak krótkoterminowość finansowania, brak długofalowych strategii wspierania tańca czy skupienie środków w największych centrach kultury. Analiza lat 2010-2025 pozwala uchwycić zarówno dynamikę rozwoju, jak i ograniczenia tego modelu wsparcia. W tym czasie obserwowaliśmy zmiany priorytetów – od początkowego nacisku na rozwój sceny artystycznej, przez wspieranie dokumentacji i badań, po projekty międzynarodowe i edukacyjne.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie rozwoju systemu grantowego wspierającego taniec w Polsce w latach 2010-2025, ze szczególnym

uwzględnieniem ewolucji programów realizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Analiza koncentruje się na ogólnopolskim, centralnym wymiarze polityki kulturalnej i nie obejmuje działań samorządowych ani lokalnych strategii wsparcia. W artykule postawiono trzy pytania badawcze: jakie programy grantowe były dostępne dla tańca[1] w Polsce w latach 2010-2025 i jak zmieniały się ich założenia; jakie tendencje ujawniają dane o przyznawanych dotacjach; jakie wyzwania i ograniczenia rysują się w obecnym systemie wsparcia tej dziedziny. Podstawą opracowania jest analiza dostępnych publicznych danych dotyczących programów grantowych MKiDN w latach 2010-2025 (wyniki konkursów, dokumenty programowe, raporty instytucjonalne). Materiał zestawiono i opisano w ujęciu ilościowym (liczba wniosków, wysokość dotacji, powtarzalność beneficjentów) oraz jakościowym – poprzez interpretację ujawniających się tendencji w systemie wsparcia tańca. Analiza nie ma charakteru ewaluacji skuteczności programów według z góry ustalonych mierników, lecz jest próbą opisu i interpretacji dostępnych danych w celu uchwycenia najważniejszych zjawisk i zmian w polityce wspierania tańca. Przedstawione wyniki mają charakter opisowo-analityczny; nie oparto ich na formalnych wskaźnikach efektywności, lecz na interpretacji trendów widocznych w danych publicznych.

Ramy instytucjonalne systemu grantowego

Publiczne finansowanie tańca w Polsce ma charakter wielowarstwowy i nie ogranicza się do mechanizmów grantowych. Znaczną część środków państwowych i samorządowych stanowią subwencje podmiotowe dla instytucji kultury prowadzących działalność w obszarze tańca, np. Polskiego Teatru Tańca czy Kieleckiego Teatru Tańca (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2021). Odrębną kategorię stanowią stypendia

artystyczne przyznawane przez ministra kultury osobom indywidualnym oraz programy rezydencyjne wspierające rozwój artystów i choreografów (Narodowy Instytut Muzyki i Tańca, 2025a). Ważnym uzupełnieniem systemu są również lokalne i regionalne programy dotacyjne, prowadzone przez samorządy wojewódzkie i miejskie, które umożliwiają finansowanie inicjatyw osadzonych w kontekście lokalnym (Hausner, 2019). Artyści tańca sięgają ponadto po środki zagraniczne, m.in. z programów Unii Europejskiej – takich jak Creative Europe – czy grantów międzynarodowych fundacji i sieci tanecznych wspierających mobilność (Creative Europe Desk Polska, 2023).

Niniejszy artykuł koncentruje się na programach grantowych realizowanych na poziomie centralnym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wybrano je, ponieważ są to instrumenty najbardziej systematyczne, z pełną dokumentacją naborów i wyników, co umożliwia analizę wieloletnich tendencji i ujawnia kluczowe mechanizmy kształtujące środowisko tańca w Polsce[2]. Świadomość tej szerszej perspektywy jest jednak istotna, ponieważ dotacje ministerialne są tylko jedną z form publicznego wsparcia dla tańca – obok stałego finansowania instytucji, stypendiów, rezydencji czy środków samorządowych oraz zagranicznych.

Warto zaznaczyć, że system wspierania tańca w Polsce po 2010 roku został ukształtowany w oparciu o instrumenty grantowe, które są jednym z podstawowych narzędzi polityki kulturalnej państwa (Barański, 2016). Granty są formą redystrybucji środków publicznych, opartą na mechanizmach konkursowych i ocenie merytorycznej składanych projektów (Fatyga, 2013-2014). Ich celem jest nie tylko zapewnienie finansowania bieżących przedsięwzięć artystycznych, lecz także stymulowanie rozwoju nowych inicjatyw, wzmacnianie kompetencji środowiska i tworzenie warunków do budowania infrastruktury kultury. W przypadku tańca, który

przez długi czas znajdował się na peryferiach systemu instytucjonalnego, wprowadzenie odrębnych programów grantowych miało szczególne znaczenie – oznaczało bowiem uznanie tej dziedziny jako obszaru sztuki odmiennego od teatru czy muzyki, wymagającego specyficznych narzędzi wsparcia. Analiza ram instytucjonalnych pozwala zrozumieć zarówno strukturę tego systemu, jak i logikę jego działania, a także wskazać jego mocne strony oraz ograniczenia.

System finansowania tańca w Polsce od 2010 roku opiera się na dwóch kluczowych instytucjach: Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Instytucie Muzyki i Tańca (od 2021 roku Narodowym Instytucie Muzyki i Tańca – zob. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2010, Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, 2021). Obie jednostki, mimo różnic w zakresie kompetencji i trybach działania, opracowały spójny, choć niepozbawiony ograniczeń, mechanizm wspierania środowiska tanecznego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako główny organ administracji publicznej odpowiedzialny za politykę kulturalną, odpowiadało za dystrybucję środków w ramach programów dotacyjnych. Szczególne znaczenie miał program „Teatr i taniec”, funkcjonujący od 2010 roku, który umożliwił po raz pierwszy systemowe dofinansowanie działań artystycznych w obszarze tańca (w 2021 roku został rozdzielony na dwa odrębne programy: „Teatr” i „Taniec”). Do 2010 roku nie istniał bowiem w Polsce mechanizm konkursowy o takim charakterze. W kolejnych latach program ten ewoluował, dostosowując priorytety do zmieniających się potrzeb środowiska. Zmiany te obejmowały m.in. uwzględnienie w większym stopniu projektów badawczych, dokumentacyjnych czy działań adresowanych do dzieci i młodzieży. Należy podkreślić, że zasady przyznawania dotacji w

programach ministerialnych miały charakter otwarty, a o środki mogły ubiegać się zarówno instytucje kultury, jak i organizacje pozarządowe. Warto zaznaczyć, że potrzeba wyodrębnienia osobnego programu dla tańca była formułowana już wcześniej przez środowisko taneczne. Postulat rozdzielenia priorytetu „Teatr i taniec" pojawił się po raz pierwszy podczas I Kongresu Tańca w 2011 roku, a następnie został ponownie i z większą siłą wyartykułowany podczas II Kongresu Tańca, stanowiąc jeden z kluczowych wniosków środowiskowych (Relacja z II Kongresu Tańca, 2020). Decyzja o wprowadzeniu samodzielnego programu „Taniec" w 2021 roku była więc realizacją oddolnych postulatów twórców i organizatorów tańca, a nie wyłącznie administracyjnym uznaniem jego autonomii. Instytut Muzyki i Tańca, powołany w 2010 roku, został zaprojektowany jako wyspecjalizowana instytucja wspierająca rozwój muzyki i tańca w Polsce. W odróżnieniu od MKiDN, którego rola sprowadzała się przede wszystkim do dystrybucji środków w formule grantowej, IMiT/NIMiT miał koncentrować się również na działaniach o charakterze eksperckim i strategicznym. Jego działalność koncentruje się na trzech podstawowych obszarach: badawczo-dokumentacyjnym, informacyjnym i programowym. NIMiT funkcjonuje jako łącznik pomiędzy twórcami, instytucjami kultury a administracją publiczną, pełniąc równocześnie rolę mecenasa, animatora i eksperta w zakresie polityki kulturalnej.

System grantowy w obszarze tańca należy do instrumentów polityki kulturalnej, które opierają się na konkursowym trybie dystrybucji środków publicznych. Jego istotą jest równoczesne łączenie elementów otwartego naboru, dostępnego dla różnorodnych podmiotów, z mechanizmami selekcji projektów dokonywanej przez ekspertów. Taka konstrukcja sprzyja pluralizmowi oferty i umożliwia pojawianie się nowych inicjatyw, ale zarazem prowadzi do wysokiej konkurencyjności i projektowości działań (Hausner,

Karwińska, Purchla, 2013). Charakterystyczną cechą systemu jest także jego rozproszenie instytucjonalne: z jednej strony centralna dystrybucja środków przez MKiDN, z drugiej – wyspecjalizowane programy NIMiT. Tego typu model zapewnia różnorodność form wsparcia, lecz rodzi również ryzyko braku spójnej strategii i powielania niektórych rozwiązań. Analiza ram instytucjonalnych wskazuje m.in., że mamy do czynienia z mechanizmem o dużym potencjale rozwojowym, którego skuteczność zależy od równowagi między elastycznością a stabilnością oraz od umiejętnego koordynowania działań obu instytucji.

Rozwój systemu grantowego – program „Teatr i taniec”

Program „Teatr i taniec” został uruchomiony w 2010 roku przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako jeden z priorytetów w ramach programów dotacyjnych ministra. Jego wprowadzenie było przełomem dla środowiska tanecznego, które po raz pierwszy uzyskało dostęp do mechanizmu finansowania przeznaczonego dla tej dziedziny. Program adresowany był do szerokiego grona podmiotów prowadzących działalność w obszarze tańca i teatru. W praktyce środki przeznaczane w ramach programu trafiały przede wszystkim na realizację premier spektakli oraz na organizację najważniejszych festiwali tanecznych i teatralnych w kraju. Z perspektywy rozwoju systemu grantowego program „Teatr i taniec” wprowadził do praktyki ministerialnej ważne rozróżnienie: taniec uzyskał miejsce wśród dziedzin sztuki wspieranych przez państwo w sposób instytucjonalny. Chociaż zakres wsparcia ograniczał się w zasadzie do produkcji premierowych i dużych wydarzeń festiwalowych, to samo jego istnienie stworzyło ramy do budowania dalszych mechanizmów.

Analiza danych dotyczących programu „Teatr i taniec” pokazuje wyraźną dysproporcję pomiędzy teatrem a tańcem w liczbie składanych wniosków. Corocznie rejestrowano od 250 do 300 aplikacji, jednak udział projektów tanecznych długo pozostawał marginalny. W pierwszych latach funkcjonowania programu liczba wniosków z zakresu tańca ograniczała się do kilku rocznie, a dopiero w kolejnych latach zaczęła stopniowo rosnąć, osiągając poziom kilkunastu aplikacji rocznie.

Dane dotyczące programu „Teatr i taniec” w latach 2011-2020 potwierdzają marginalną, choć stopniowo rosnącą obecność projektów tanecznych w ramach tego priorytetu. W każdym roku do programu składano od ponad 200 do niemal 340 wniosków, z czego zdecydowaną większość stanowiły aplikacje teatralne. Co roku dotacje otrzymywało około 90-110 podmiotów. W obszarze tańca dofinansowanie uzyskiwało natomiast od 9 do 19 projektów rocznie. Najniższe wartości odnotowano na początku funkcjonowania programu (2011 – 10 projektów), a także w połowie dekady (2015-2016 – po 10 projektów). Najwyższe wsparcie przypadło na rok 2014, kiedy środki otrzymało 19 przedsięwzięć tanecznych. W zestawieniu z ogólną liczbą aplikacji do programu, udział tańca był stosunkowo niewielki – oscylował wokół kilku procent wszystkich wniosków. Tego rodzaju dysproporcja ujawniała konieczność wyodrębnienia instrumentu wsparcia, który pozwoliłby na adekwatne dostosowanie kryteriów i priorytetów do specyfiki tańca. Powstanie w 2021 roku samodzielnego programu „Taniec” było więc odpowiedzią na wieloletnie doświadczenia, wskazujące, że przy łączeniu dwóch dziedzin taniec pozostaje w cieniu teatru, a jego potencjał nie może w pełni się rozwijać w ramach wspólnego konkursu.

Analiza wysokości przyznawanych środków potwierdza, że przez całą dekadę finansowanie tańca utrzymywało się na relatywnie niskim poziomie w

porównaniu z innymi dziedzinami. W pierwszych latach funkcjonowania programu „Teatr i taniec” budżet przeznaczany na projekty taneczne wynosił niewiele ponad milion złotych rocznie (co było związane z liczbą składanych aplikacji oraz przyznawanych dotacji), a więc był wystarczający jedynie na wsparcie kilku premier i kilku dużych festiwali. Dopiero od połowy dekady nastąpił wyraźny wzrost, w wyniku którego kwoty przekraczały już półtora miliona złotych, a w najlepszych latach zbliżały się nawet do dwóch milionów. Widać więc, że choć taniec zyskiwał stopniowo coraz większą wagę w polityce grantowej ministerstwa, to jego udział w całkowitym budżecie pozostawał ograniczony. Stabilizacja na poziomie nieco poniżej dwóch milionów złotych rocznie świadczyła o uznaniu tańca za ważny obszar sztuki, ale jednocześnie podkreślała jego podrzędną pozycję wobec teatru, który absorbował większość dostępnych środków. Z tego względu powołanie osobnego programu „Taniec” w 2021 roku stanowiło krok konieczny, by uniezależnić tę dziedzinę od konkurencji z teatrem i stworzyć bardziej przejrzyste i sprawiedliwe zasady dystrybucji środków.

Analiza danych przedstawionych w tabeli 1 wskazuje na wyraźną ciągłość wsparcia dla kilku kluczowych instytucji i festiwali tanecznych w Polsce. Najczęściej dofinansowanie w ramach programu „Teatr i taniec” otrzymywały duże i rozpoznawalne wydarzenia o ugruntowanej pozycji w środowisku. W ich przypadku dotacje były przyznawane niemal corocznie w całym analizowanym okresie 2011-2020, co potwierdza ich pozycję w krajowym pejzażu tanecznym. Drugą grupę stanowiły podmioty, które regularnie, choć z pewnymi przerwami, pojawiały się w gronie beneficjentów. Projekty te, choć niekoniecznie obecne w każdym roku, były ważnym punktem odniesienia dla różnych nurtów tańca – od eksperymentalnych poszukiwań po klasyczny balet. Przykłady beneficjentów przywołane w niniejszej analizie dobrano ze względu na ich powtarzalną

obecność w wynikach konkursów oraz znaczenie dla kształtowania krajowego krajobrazu tanecznego. Uwzględniono zarówno projekty o największych budżetach i długotrwałej obecności w systemie grantowym, jak i inicjatywy reprezentujące różne regiony Polski.

Tabela 1. Wybrane podmioty otrzymujące dotacje w ramach programu „Teatr i taniec" w latach 2011-2020

Podmiot/przedsięwzięcie	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Fundacja Ciało/Umysł/Festiwal Ciało/Umysł	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Centrum Kultury w Lublinie/Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Balet Dworski Cracovia Danza/Festiwal Tańców Dworskich Cracovia Danza				x	x	x	x	x	x	x
Fundacja Sztuka i Współczesność/festiwal Rozdroże	x	x	x	x	x					
Klub Żak/Gdański Festiwal Tańca	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Podlaskie Stowarzyszenie Tańca/Festiwal Kalejdoskop		x	x	x	x	x	x	x	x	
Teatr Wielki w Łodzi/Łódzkie Spotkania Baletowe			x		x		x	x	x	

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych z lat 2011-2020 wskazuje, że wsparcie dla tańca w ramach programu „Teatr i taniec" miało charakter selektywny i skoncentrowany wokół kilku najważniejszych festiwali oraz instytucji. W całym badanym

okresie utrzymywała się względna stabilność – każdego roku finansowanie otrzymywało od kilku do kilkunastu przedsięwzięć tanecznych, przy czym wyraźnie widoczna była przewaga projektów cyklicznych o ugruntowanej pozycji. Do grupy tej należały przede wszystkim największe i najbardziej rozpoznawalne wydarzenia (jak te wskazane w powyższej tabeli).

Wyraźnym trendem dekady była stabilizacja grona beneficjentów – raz włączone do obiegu grantowego projekty zyskiwały przewagę nad nowymi inicjatywami, co wzmacniało pozycję kilku festiwali pełniących rolę filarów polskiego życia tanecznego. Dzięki temu udało się skonstruować kalendarz wydarzeń, które powracały co roku lub co dwa lata, zapewniając środowisku i publiczności poczucie ciągłości. Taki model ograniczał również szanse na wsparcie mniejszych przedsięwzięć – zarówno lokalnych, jak i o charakterze eksperymentalnym – które często wymagały znacznie niższych nakładów finansowych niż duże festiwale międzynarodowe. Konstrukcja programów w praktyce sprzyjała projektom o wyższych budżetach i bardziej rozbudowanej strukturze organizacyjnej, natomiast inicjatywy o niewielkiej skali miały trudności z uzyskaniem finansowania. W rezultacie wiele wartościowych, lecz mniejszych projektów nie mogło przebić się w konkurencji z dużymi, ugruntowanymi podmiotami. Takie rozwiązanie prowadziło do koncentracji środków wokół uznanych marek i ograniczało dywersyfikację oferty, utrudniając rozwój bardziej rozproszonych i oddolnych praktyk tanecznych. Warto jednak zauważyć, że wiele z tych mechanizmów – takich jak utrwalanie pozycji stałych beneficjentów, preferencja dla dużych festiwali czy ograniczone możliwości małych inicjatyw – nie jest przypisanych do tańca. Podobne tendencje obserwuje się w innych priorytetach MKiDN, zwłaszcza w programie „Teatr”, gdzie również dominuje wsparcie dla rozbudowanych przedsięwzięć festiwalowych i powtarzalnych projektów. Specyfika tańca polega jednak na tym, że jako dziedzina słabiej zakorzeniona

instytucjonalnie, mocniej odczuwa skutki takiej polityki dystrybucji środków.

Kolejnym zjawiskiem charakterystycznym dla analizowanego okresu była dominacja festiwali. To właśnie duże imprezy, często o zasięgu międzynarodowym, były głównymi beneficjentami, co odzwierciedlało priorytet ministerialny ukierunkowany na budowanie widoczności tańca i prezentację najbardziej prestiżowych przedsięwzięć. Produkcje premierowe były finansowane na mniejszą skalę niż festiwale. Preferencja dla festiwali wynikała nie tylko z ich znaczenia artystycznego, lecz także z promocyjnej atrakcyjności i stosunkowo niskiego ryzyka inwestycyjnego. Duże wydarzenia, przyciągające uznanych artystów i szeroką publiczność, były dla grantodawców „bezpieczną inwestycją", gwarantującą widoczność i prestiż finansowanych działań. Tego typu strategia koncentrowała się przede wszystkim na krótkoterminowej prezentacji spektakli i przyciąganiu publiczności przez głośne wydarzenia, rzadziej natomiast na długofalowych działaniach edukacyjnych i animacyjnych, które mogłyby systematycznie budować grono odbiorców tańca i rozwijać lokalne środowiska.

Trendy te pokazują zarówno mocne, jak i słabe strony systemu. Z jednej strony program „Teatr i taniec" pozwolił na utrwalenie pozycji kilku kluczowych instytucji i festiwali, które do dziś stanowią trzon polskiego pejzażu tanecznego. Z drugiej jednak strony koncentracja środków wokół stałych beneficjentów ujawniła strukturalne ograniczenia: brak przestrzeni dla nowych inicjatyw, trudności w zdobywaniu finansowania przez mniejsze podmioty i ograniczony wpływ na rozwój bardziej rozproszonego ekosystemu tańca.

Typologie wspieranych projektów – analiza programu „Taniec”

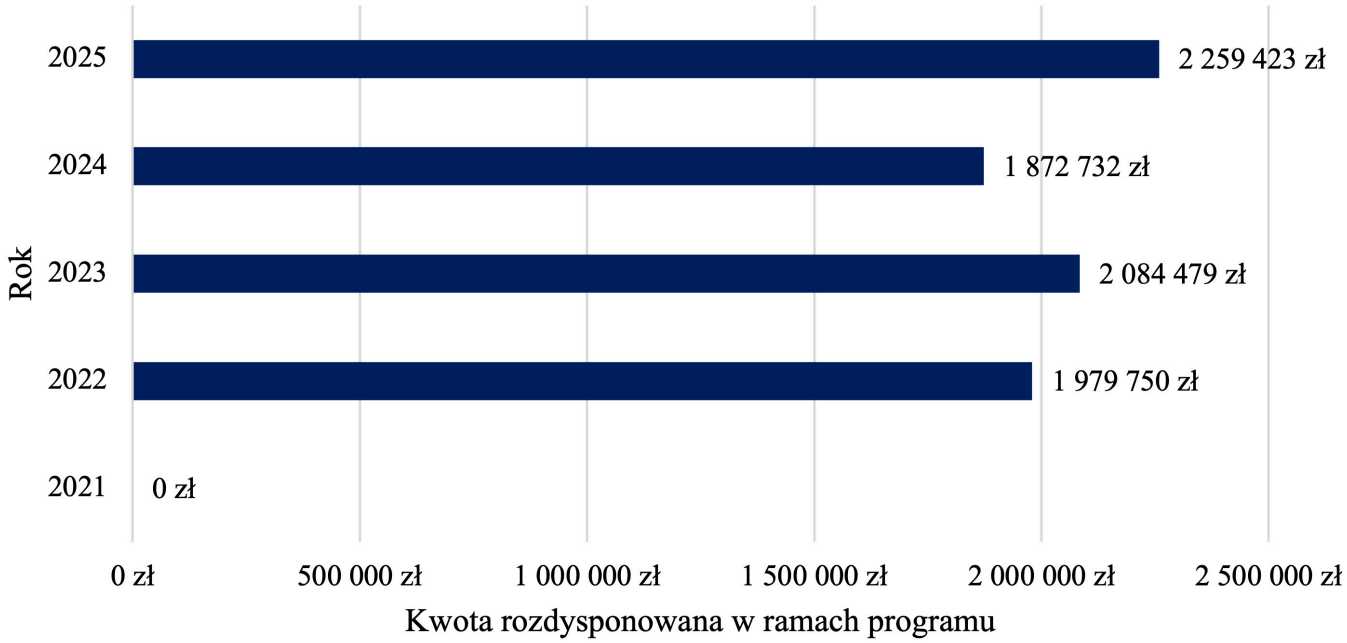
Wyodrębnienie programu „Taniec” w 2021 roku stanowiło naturalną konsekwencję wcześniejszych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem priorytetu „Teatr i taniec”. Nowy program ministerialny został zaprojektowany jako narzędzie wzmacniające rozwój środowiska tanecznego, umożliwiające dofinansowanie premier, wydarzeń festiwalowych oraz innych przedsięwzięć artystycznych i edukacyjnych (Portal Samorządowy, 2020). Wprowadzenie „Tańca” do katalogu samodzielnych priorytetów programowych MKiDN można odczytywać jako potwierdzenie rosnącego znaczenia tej dziedziny w krajowej polityce kulturalnej.

Analiza danych finansowych dotyczących programu „Taniec” pokazuje jego stabilną obecność w systemie wsparcia grantowego od momentu wyodrębnienia go w 2021 roku. Jak wskazano na poniższym wykresie, w pierwszym roku funkcjonowania całkowita kwota przyznanych dotacji wyniosła 2 179 100 zł, co już na starcie uplasowało program w gronie istotnych instrumentów finansowania kultury. W kolejnych latach wysokość środków utrzymywała się na podobnym poziomie – w 2022 roku rozdysponowano 1 979 750 zł, a w 2023 roku nieco więcej, bo 2 084 479 zł. W 2024 roku nastąpił spadek do 1 872 732 zł, by w 2025 roku ponownie odnotować wzrost do 2 259 423 zł. Należy jednak uwzględnić, że utrzymywanie nominalnego budżetu programu na względnie stałym poziomie przy jednoczesnym wzroście inflacji oznacza de facto spadek realnej wartości przyznawanych środków. W praktyce przekłada się to na malejące możliwości finansowania przedsięwzięć – przy tych samych kwotach dotacji koszty produkcji i organizacji wydarzeń stają się wyższe, co ogranicza skalę

działań możliwych do realizacji w ramach programu.

Tego rodzaju dynamika świadczy o względnej stabilności budżetu programu, który w pięcioletniej perspektywie utrzymuje się w przedziale od 1,8 do 2,2 mln zł rocznie. Nie są to kwoty wysokie, zwłaszcza w porównaniu z nakładami na inne dziedziny sztuki, jednak pozwalają na realizację kilkudziesięciu projektów o znaczeniu ogólnopolskim rocznie. Należy zauważyć, że finansowanie to obejmuje w większym stopniu produkcje premierowe oraz festiwale. Jednakże koncentracja środków na przedsięwzięciach o największym zasięgu przyczynia się do budowania widoczności tańca w polskim życiu kulturalnym.

Wykres 1. Środki przyznane na sfinansowanie przedsięwzięć w ramach programu „Taniec” w latach 2021-2025

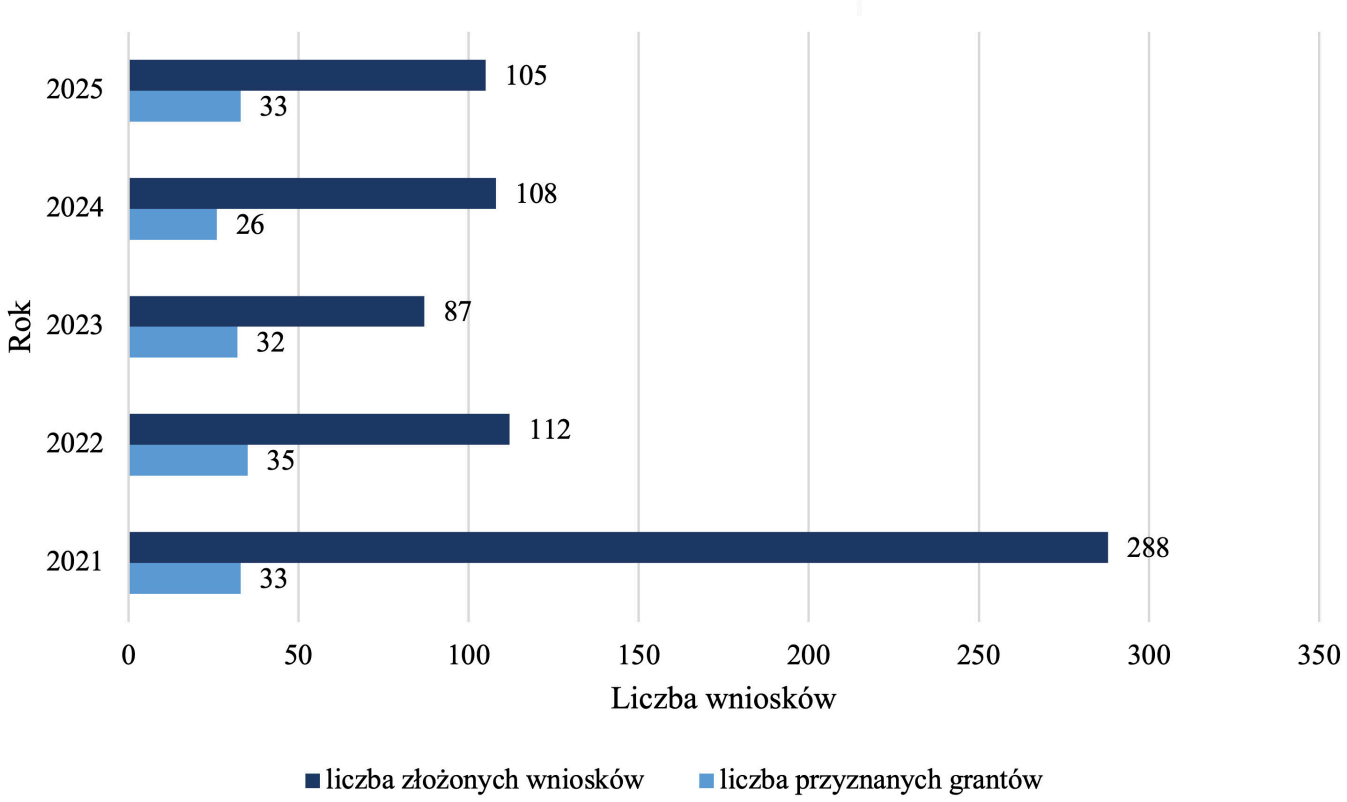

Źródło: opracowanie własne

W ujęciu długofalowym program „Taniec” dowodzi, że środki publiczne przeznaczane na tę dziedzinę sztuki wykazują względną odporność na wahania polityczne czy ekonomiczne – poza niewielkimi korektami rocznymi poziom dofinansowania utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Trudno jednak

mówić o pełnej stabilności: nawet podmioty regularnie otrzymujące wsparcie funkcjonują w warunkach niepewności i krótkich cykli budżetowych, co nie sprzyja planowaniu długofalowych działań. Mechanizm ten zapewnia więc raczej powtarzalność niż trwałość, a jego „systemowy" charakter opiera się bardziej na regularności procedur niż na gwarancjach finansowych. Stabilność ma tutaj charakter względny: roczny budżet programu mieści się w przedziale 1,8-2,2 mln zł, co oznacza, że program zapewnia możliwość realizacji ograniczonej liczby przedsięwzięć. W perspektywie rozwoju systemu finansowania kultury utrzymywanie stabilnych, ale stosunkowo niskich nakładów rodzi pytanie o równowagę między dostępnością środków a ich koncentracją na prestiżowych projektach. Z jednej strony daje to środowisku tanecznemu (w szczególności podmiotom organizującym duże wydarzenia, angażujące międzynarodowe zespoły o światowej renomie) przewidywalność i pewien margines bezpieczeństwa, z drugiej – ogranicza potencjał dywersyfikacji działań i wspierania innowacyjnych form twórczości. W tym sensie program „Taniec" jest istotnym, lecz wciąż niepełnym elementem systemowego wsparcia kultury.

Wykres 2. Liczba złożonych wniosków oraz przyznanych dofinansowań w ramach programu „Taniec” w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne

Analiza liczby składanych wniosków i przyznanych dofinansowań pozwala lepiej uchwycić dynamikę funkcjonowania programu „Taniec” w latach 2021-2025. Najbardziej wyróżnia się rok 2021, kiedy to złożono aż 288 aplikacji – niemal trzykrotnie więcej niż w kolejnych latach. Wnioskować można, że wysokie zainteresowanie wynikało z faktu, że był to pierwszy nabór po wyodrębnieniu programu jako samodzielnego priorytetu, a środowisko taneczne, dotychczas korzystające ze wspólnego programu „Teatr i taniec”, dostrzegło w nim szansę na nowe możliwości wsparcia. Pomimo dużej liczby wniosków, dofinansowanie otrzymały jedynie 33 projekty, co oznaczało wskaźnik sukcesu na poziomie ok. 11%.

Jak wskazuje powyższy wykres, w następnych latach liczba aplikacji się ustabilizowała – w latach 2022-2025 składano między 87 a 112 wniosków rocznie. Przy relatywnie stałej liczbie projektów dofinansowanych (26-35

rocznie), wskaźnik sukcesu wzrósł, osiągając poziom ok. 25-30%. Oznacza to, że choć budżet programu nie zwiększył się znacząco, to szanse poszczególnych wnioskodawców na otrzymanie wsparcia stały się wyższe. Z jednej strony poprawiło to poczucie stabilności i przewidywalności systemu, z drugiej jednak pokazuje, że program utrzymuje charakter mocno selekcyjny – finansowanie uzyskuje jedynie ograniczona liczba projektów, a duża część inicjatyw wciąż pozostaje poza obiegiem grantowym.

Tabela 2. Wybrane podmioty otrzymujące dotacje w ramach programu „Taniec” w latach 2021-2025

Podmiot / przedsięwzięcie	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Balet Dworski Cracovia Danza/Festiwal Tańców Dworskich Cracovia Danza	x	x	x	x	
Centrum Kultury w Lublinie/Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca	x	x	x	x	x
Fundacja Ciało/Umysł/Festiwal Ciało/Umysł	x	x	x	x	x
Klub Żak/Gdański Festiwal Tańca	x	x	x	x	x
Podlaskie Stowarzyszenie Tańca/Festiwal Kalejdoskop	x	x	x	x	x
Centrum Sztuki Mościce/Międzynarodowy Festiwal Teatrów Tańca Scena Otwarta	x	x	x	x	x
Fundacja B'cause/spektakle premierowe	x	x			x
Fundacja Performa/ festiwal „Pamięć miasta”		x	x	x	
Kielecki Teatr Tańca/spektakle premierowe	x	x			x
Nowohuckie Centrum Kultury/Krakowski Festiwal Tańca	x	x	x	x	x
Opera na Zamku w Szczecinie/spektakle premierowe	x	x	x		
Opera Śląska/spektakle premierowe	x	x	x		
Polski Teatr Tańca/spektakle premierowe i festiwal „Granice natury – granice kultury”	x	x	x	x	x
Stowarzyszenie Kultura u Źródeł/Międzynarodowy Festiwal Tańca im. Olgi Sawickiej w Lądku Zdroju	x	x	x	x	x
Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu/Opolska Scena Tańca		x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne

Dane z lat 2021-2025, zaprezentowane w tabeli 2, pokazują, że wyodrębnienie programu „Taniec” umożliwiło rozszerzenie katalogu wspieranych projektów. W zestawieniu ujęto podmioty, które w latach 2021-2025 uzyskały finansowanie w ramach programu „Taniec” co najmniej trzykrotnie i tym samym wykazują trwałą obecność w systemie grantowym. Dobór ten pozwala wyodrębnić zarówno instytucje o największym znaczeniu budżetowym, jak i organizacje, które regularnie korzystają ze wsparcia i kształtują krajowy krajobraz taneczny. Starano się uwzględnić różnorodność modeli działania – od dużych instytucji publicznych po organizacje pozarządowe – oraz reprezentację różnych regionów Polski. Zestawienie wskazuje na dominację przedsięwzięć festiwalowych o ugruntowanej pozycji, jednak równolegle coraz większy udział w systemie uzyskują instytucje repertuarowe i zawodowe zespoły, realizujące premiery i cykle spektaklowe. O ile w poprzedniej dekadzie głównymi beneficjentami były niemal wyłącznie festiwale, o tyle w nowym programie wyraźnie widać przesunięcie w stronę łączenia funkcji prezentacyjnej i produkcyjnej, co sprzyja zarówno promocji tańca, jak i tworzeniu nowego repertuaru.

W porównaniu z latami 2011-2020 widoczna jest także decentralizacja: w gronie beneficjentów regularnie pojawiają się ośrodki spoza największych metropolii, takie jak Tarnów (Scena Otwarta), Opole (Opolska Scena Tańca), Lądek-Zdrój (Międzynarodowy Festiwal Tańca im. Olgi Sawickiej) czy Kraków/Nowa Huta (Krakowski Festiwal Tańca). Takie rozproszenie wskazuje, że program pełni funkcję narzędzia nie tylko artystycznego, lecz również regionalnego, umożliwiając rozwój lokalnych ekosystemów i wspierając proces decentralizacji życia kulturalnego w Polsce. Wsparcie dla instytucji spoza głównych ośrodków potwierdza, że w programie znalazło się

miejsce dla działań odpowiadających na potrzeby lokalnych społeczności, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu artystycznego.

Tabela ukazuje również, że raz włączone do obiegu nowe inicjatywy – jak Krakowski Festiwal Tańca czy Opolska Scena Tańca – mogą liczyć na kontynuację wsparcia w kolejnych edycjach programu. Jest to zmiana jakościowa w stosunku do poprzedniej dekady, kiedy mechanizm „Teatr i taniec" premiował przede wszystkim podmioty o długoletniej tradycji i silnej pozycji w polu artystycznym. Nowy program umożliwia więc bardziej elastyczne reagowanie na zmiany w środowisku, a także tworzy możliwość instytucjonalizacji inicjatyw, które powstały stosunkowo niedawno, ale wypracowały już rozpoznawalny profil. Ogólny obraz wskazuje na dwutorowość systemu: z jednej strony trwałe wspieranie najbardziej prestiżowych festiwali, stanowiących filary polskiego życia tanecznego, z drugiej – konsekwentne dofinansowywanie premier i projektów instytucjonalnych, które poszerzają repertuar i wspierają rozwój zawodowych zespołów. Tak skonstruowany mechanizm łączy funkcję stabilizacji z możliwością otwierania się na nowe inicjatywy oraz wspierania regionalnej różnorodności. Należy jednak zauważyć, że skuteczność tego dwutorowego modelu jest ograniczona przez szczupłość dostępnych środków. Budżet programu „Taniec" pozwala na dofinansowanie zaledwie kilkudziesięciu projektów rocznie, co – w zestawieniu z liczbą składanych wniosków – stanowi niewielki odsetek potrzeb środowiska. W rezultacie dwutorowość systemu, choć koncepcyjnie trafna, nie może w pełni realizować swojej funkcji: zbyt mała liczba wspieranych przedsięwzięć utrwala niedobór zasobów zarówno w segmencie dużych festiwali, jak i w obszarze produkcji repertuarowych, ograniczając możliwości długofalowego rozwoju tanecznej infrastruktury artystycznej.

Problemy i szanse wsparcia grantowego

Przegląd programów grantowych realizowanych w latach 2010-2025 wskazuje, że system wsparcia tańca w Polsce – choć niewątpliwie rozwinął się w porównaniu z wcześniejszymi dekadami – pozostaje obszarem obarczonym szeregiem napięć i wyzwań. Najczęściej podnoszonym problemem jest krótkoterminowość finansowania, charakterystyczna zwłaszcza dla programu „Teatr i taniec". Należy jednak podkreślić, że problemem o charakterze bardziej strukturalnym pozostaje niedostateczna wysokość środków przeznaczanych na programy taneczne[3]. Pomimo pozytywnych zmian instytucjonalnych, budżety programów – zarówno „Teatru i tańca", jak i późniejszego „Tańca" – pozostają relatywnie niskie w porównaniu z innymi dziedzinami sztuki (np. na program „Muzyka" w 2024 roku przeznaczono 18 333 731 zł, na program „Teatr" 9 453 970 zł, natomiast na program „Taniec" 1 794 500 zł). W praktyce oznacza to, że nawet dobrze zaprojektowane inicjatywy otrzymują wsparcie niewystarczające do pełnej realizacji ich potencjału artystycznego i organizacyjnego. W konsekwencji system grantowy nie tyle uzupełnia mechanizmy finansowania instytucjonalnego, ile w dużej mierze je zastępuje. Ta sytuacja prowadzi również do nadmiernego obciążenia osób realizujących projekty, zmuszonych do funkcjonowania w logice efektywności ekonomicznej – osiągania jak największych rezultatów przy minimalnych nakładach. Zamiast sprzyjać stabilnemu rozwojowi środowiska, granty często wymuszają intensyfikację pracy i rywalizację o zasoby, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do wypalenia zawodowego i ograniczać zdolność środowiska do innowacji i współpracy. W tym kontekście pożądane byłoby stopniowe przesuwanie akcentu z ekonomii efektywności na ekonomię ergonomiczności, uwzględniającą ludzkie i organizacyjne

możliwości sektora kultury.

Kolejnym zjawiskiem jest koncentracja środków na kilku stałych beneficjentach, głównie dużych instytucjach publicznych i festiwalach o międzynarodowej renomie. Dane z poszczególnych programów pokazują, że takie podmioty – jak Centrum Kultury w Lublinie, Kielecki Teatr Tańca, Fundacja Ciało/Umysł czy Klub Żak – otrzymywały dofinansowania bardzo często. Z jednej strony pozwalało to na zapewnienie ciągłości funkcjonowania najważniejszych w skali kraju wydarzeń, co miało istotne znaczenie dla budowania rozpoznawalności polskiego tańca w przestrzeni publicznej i międzynarodowej. Z drugiej jednak prowadziło do ograniczenia dostępu do środków dla nowych inicjatyw i mniejszych organizacji pozarządowych, które miały trudności z przebiciem się przez konkurencję silnych, rozpoznawalnych marek. Taki mechanizm mógł utrwalać istniejące hierarchie w polu tańca, jednocześnie zmniejszając szanse na wsparcie dla działań eksperymentalnych, niszowych czy oddolnych.

Wnioski formułowane podczas III Kongresu Tańca w 2023 roku potwierdzają, że środowisko tańca wciąż domaga się większej stabilności systemu finansowania (III Kongres Tańca 19-21 marca 2023 roku. Raport, 2023). Wśród najczęściej podnoszonych postulatów znalazły się: potrzeba grantów wieloletnich i długoterminowego planowania, zwiększenie bezpieczeństwa socjalnego osób pracujących w kulturze oraz rozwijanie hybrydowych modeli finansowania, łączących środki publiczne z filantropią i partnerstwami prywatnymi. Zwracano też uwagę na znaczenie stałych miejsc dla tańca i infrastruktury sprzyjającej pracy ciągłej, co pokazuje, że wyzwania systemowe wykraczają poza logikę grantową i dotyczą również materialnych warunków funkcjonowania sektora. W kontekście szerszej debaty o kulturze i rozwoju, programy grantowe dla tańca mogą pełnić funkcję nie tylko

narzędzia wspierającego artystów, lecz także czynnika stymulującego rozwój społeczny i regionalny, przyczyniając się do wzmocnienia lokalnych wspólnot, budowania kapitału społecznego i zwiększania dostępności kultury. To właśnie w umiejętnym wykorzystaniu tej podwójnej funkcji – artystycznej i społecznej – tkwi największy potencjał dalszej ewolucji systemu.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pokazuje, że system grantowego wsparcia tańca w Polsce w latach 2010-2025 przeszedł istotną ewolucję – od marginalizacji tego obszaru w ramach szerokiego programu „Teatr i taniec” po wyodrębnienie autonomicznego priorytetu „Taniec”. Nowy program umożliwił stopniowe zwiększanie udziału inicjatyw tanecznych, w tym przede wszystkim premier i produkcji realizowanych w instytucjach repertuarowych, a także włączanie do systemu mniejszych ośrodków regionalnych. Tym samym wsparcie zaczęło pełnić nie tylko funkcję interwencyjną, ale również rozwojową.

Z perspektywy koncepcji kultury jako czynnika rozwoju mechanizmy grantowe w obszarze tańca okazują się pełnić podwójną funkcję. Z jednej strony umożliwiają one podtrzymywanie istniejących instytucji i wydarzeń o kluczowym znaczeniu dla tożsamości środowiska – takich jak festiwale o długiej tradycji czy repertuarowe teatry tańca – a więc działają stabilizująco, gwarantując ciągłość funkcjonowania i zachowanie wypracowanych standardów. Z drugiej strony, poprzez wyodrębnienie programu „Taniec”, otwierają się możliwości dla nowych inicjatyw, które wnoszą innowacyjne formy artystyczne, poszerzają krąg odbiorców i włączają w działania edukacyjne oraz animacyjne różne grupy społeczne.

W szerszej perspektywie analizowany system pozostaje jednak niedofinansowany w stosunku do skali powierzonych mu zadań. Programy grantowe, mimo swojej skuteczności w stymulowaniu aktywności artystycznej, często przejmują funkcje, które powinny być realizowane w ramach stałego, instytucjonalnego finansowania. W rezultacie mechanizm grantowy działa nie jako uzupełnienie, lecz jako substytut systemowej opieki nad tańcem, co prowadzi do przeciążenia organizacyjnego i nadmiernej eksploatacji środowiska. Dalszy rozwój polityki kulturalnej wymaga więc nie tylko utrzymania, ale również zwiększenia nakładów publicznych na taniec oraz stopniowego przesunięcia akcentów z logiki efektywności ekonomicznej w stronę ergonomii pracy artystycznej i długofalowej stabilizacji.

Kluczowe pozostaje więc pytanie o trwałość i spójność tego modelu. Wciąż istnieje ryzyko, że krótkoterminowe mechanizmy finansowe będą utrwalały projektowość działań, a koncentracja środków na największych podmiotach pogłębi nierówności w dostępie do wsparcia. Brak długofalowych gwarancji dla twórców niezależnych może skutkować ich marginalizacją, a także ograniczać różnorodność artystyczną, która jest jednym z fundamentów dynamicznego rozwoju pola tańca. Z tego względu dalszy kierunek polityki powinien zmierzać do wypracowania takich rozwiązań instytucjonalnych, które zrównoważą potrzebę stabilności z koniecznością otwarcia na nowe podmioty, formy i praktyki.

Wzór cytowania:

Seredyńska, Marta, *Dotacje dla tańca – analiza programów grantowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowanych w latach 2010-2025*, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2025, nr 190, DOI: 10.34762/9eq5-kd21.

Autor/ka

Marta Seredyńska

Marta Seredyńska (m.seredynska@uw.edu.pl) – doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Ukończyła wiedzę o teatrze oraz media interaktywne i widowiska poznańskiego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, a także politykę społeczną na Uniwersytecie Warszawskim. W 2023 roku obroniła doktorat na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie obecnie pracuje. Od kilkunastu lat współpracuje z instytucjami kultury, a także z podmiotami trzeciego sektora, produkując i koordynując wydarzenia oraz realizując liczne szkolenia, działania mentoringowe czy warsztaty. Aktualnie prowadzi Fundację Rezonanse Kultury oraz kuratoruje dział Krytyka i teoria tańca w ramach Centralnej Sceny Tańca. Jako badaczka współpracowała też z Fundacją Szkoła Liderstwa oraz Warszawskim Obserwatorium Kultury. W 2022 otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. ORCID: 0000-0003-3599-6496.

Przypisy

1. Pojęcie „taniec” traktowane jest przez autorkę tekstu zgodnie z szerokim pojmowaniem, zawartym o ogłoszeniach konkursowych MKiDN, nie koncentruje się na jednym zjawisku lub nurcie.
2. Sformułowanie „środowisko tańca” w tym i kolejnych akapitach ma charakter ogólny. Autorka w artykule nie skupia się na szczegółowym rozróżnieniu poszczególnych grup interesów w tym środowisku, traktując je jako grupę, będącą potencjalnym beneficjentem środków grantowych.
3. W Ogłoszeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawie naboru do Programów rządowych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na rok 2025, realizowanego w terminie do 16 grudnia 2024 r. znaleźć można dane dotyczące kwot przeznaczonych na poszczególne programy – różnice między kwotą przeznaczoną na program „Taniec” a programami takimi jak „Muzyka” czy „Teatr” są znaczące.

Bibliografia

Bańka, Zbigniew; Bińczycka, Ewa; Czekaj, Agnieszka i in., *Finanse kultury w latach 2007-2015*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2016.

Barański, Robert, *Finansowanie działalności kulturalnej*, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2016.

Transformacja systemowa w Polsce i krajach postkomunistycznych: studia i rozprawy, red. M. Chałubiński, Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, Pułtusk 2006.

Fatyga, Barbara; Bakulińska Jadwiga Alicja, *Projekt autoewaluacji i ewaluacji programów Ministra Kultury*, Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza, Warszawa – Wrocław – Olsztyn – Białystok – Gdańsk 2013-2014.

Gierat-Bieroń, Bożena, *Kierunki rozwoju polityki kulturalnej w Polsce po 1989 roku. Koncepcje ministerialne (I)*, „Zarządzanie w Kulturze" 2015, t. 16, nr 3, s. 205-219.

Gierat-Bieroń, Bożena, *Kierunki rozwoju polityki kulturalnej w Polsce po 1989 roku. Koncepcje ministerialne (II)*, „Zarządzanie w Kulturze" 2016, t. 17, nr 2, s. 91-105.

Głowacki, Jakub; Hausner, Jerzy, Jakóbik, Krzysztof i in., *Finansowanie kultury i zarządzanie instytucjami kultury*, Uniwersytet Ekonomiczny, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków 2008.

Kultura a rozwój, red. J. Hausner, A. Karwińska, J. Purchla, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2013.

Programy własne departamentu tańca Instytutu Muzyki i Tańca. Raport 2011–2017, Instytut Muzyki i Tańca, Warszawa 2018.

Źródła internetowe

III Kongres Tańca 19-21 marca 2023 roku. Raport, https://storage.conrego.net/conrego-cus-oasr6lxmkunpzw-sub-1qyweecigomaioc9etdzbbfg/asset-manager/LC6e6NGGd0-68122adeebc3a.pdf [dostęp: 20.10.2025].

Creative Europe – sektor Kultura, https://creativeeuropedesk.pl [dostęp: 4.10.2025].

Działalność – NIMiT, https://nimit.pl/dzialalnosc/#taniec [dostęp: 28.08.2025].

MKiDN ogłosiło nowy program dotacyjny pn. „Taniec", https://www.portalsamorzadowy.pl/finanse/mkidn-oglosilo-nowy-program-dotacyjny-pn-taniec,226529.html?mp=promo [dostęp: 30.08.2025].

Nieśpiałowska-Owczarek, Sonia, *Źródła dofinansowania*, https://taniecpolska.pl/zrodla-finansowania/ [dostęp 28.08.2025].

Programy Ministra – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, https://www.gov.pl/web/kultura/programy-i-projekty [dostęp: 30.08.2025].

Relacja z II Kongresu Tańca, https://storage.conrego.net/conrego-cus-oasr6lxmkunpzw-sub-1qyweecigomaioc9etdzbbfg/asset-manager/CaIzS8b253-68122a9f6db80.pdf [dostęp: 20.10.2025].

Akty prawne

Zarządzenie nr 24 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 września 2010 r. w sprawie utworzenia i nadania statutu Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie (Dz.Urz. MKiDN 2010 nr 4 poz. 41).

Statut Narodowego Instytutu Muzyki i Tańca, Załącznik do Zarządzenia Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 11 maja 2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia i nadania statutu Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie oraz nazwę Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie.

Ogłoszenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawie naboru do Programów rządowych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na rok 2025, realizowanego w terminie do 16 grudnia 2024 r.

Źródło: *https://didaskalia.pl/artykul/dotacje-dla-tanca*